

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

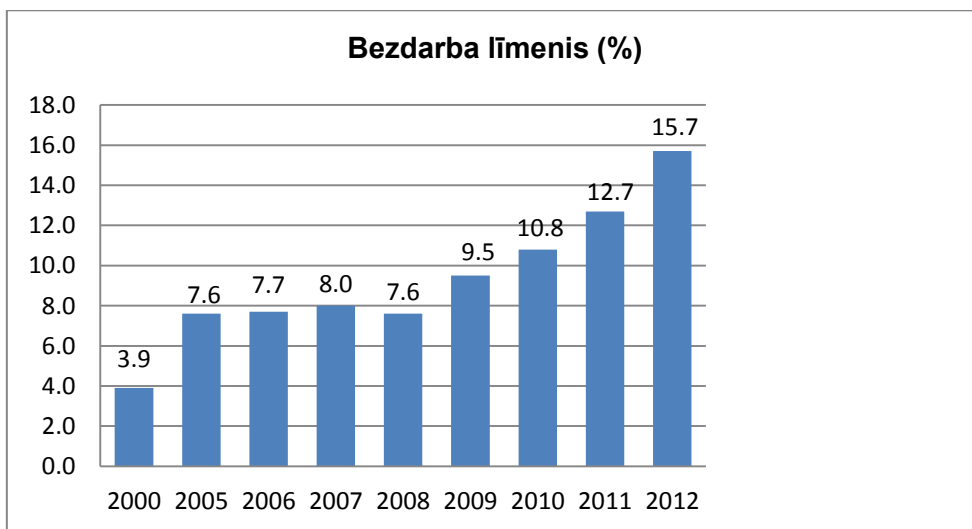
Nodarbinātība

Kopējais ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits Portugālē 2012.gadā bija 5 494 9800 iedzīvotāji, no kuriem nodarbināti bija 4 634 700 (jeb 51,4%). Salīdzinot ar 2011.gadu gan ekonomiski aktīvo, gan nodarbināto cilvēku skaits bija samazinājies, attiecīgi par 0,9% un 4,2%. No tiem 63,9% bija nodarbināti pakalpojumu nozarē un 25,6% - rūpniecībā, elektroenerģijas, ūdens piegādes, notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanas jomā, derīgo izrakteņu ieguvē un celtniecībā. Lauksaimniecībā nodarbināti bija 10,5%.

Bezdarbnieku skaits 2012.gadā bija 860 100 iedzīvotāji jeb 15,7%. Salīdzinājumā ar 2011.gadu, pieaugums bija 21,8% jeb par 154 000 iedzīvotājiem. Sadalījumā pa reģioniem, visaugstākais bezdarba līmenis bija Portugāles dienvidu daļā – Algarves reģionā – 17,9%, Lisabonā – 17,6% un Madeiras autonomajā reģionā – 17,5%. Savukārt viszemākais bezdarba rādītājs bija Azoru salās – 15,3% un centrālajā daļā – 12%.

Ilgtermiņa bezdarba līmenis 2012.gadā bija 8,5%, pieaugot par 1.7 procentpunktu salīdzinājumā ar 2011.gadu.

2013.gada sākumā bezdarba līmenis jau sasniedza 17% un tas ir visstraujākais bezdarba līmeņa pieaugums ES valstu vidū.

Avots: Statistics Portugal - http://www.ine.pt/xportal/xmain?xpid=INE&xpgid=ine_main

Darba likumdošana

Darba likumdošanu Portugālē regulē Darba kodekss, kurš stājās spēkā 2003.gada decembrī. Pēc tam tas ir mainīts trīs reizes. Pēdējie labojumi, lai pārvarētu ekonomisko krīzi, noteiktu vieglākus darba nosacījumus darba devējiem, un darba likumdošanu padarītu konkurētspējīgāku starptautiskā līmenī, tika ieviesti 2012.gada 1.augustā. Tie attiecās uz 50% samazinājumu samaksā par virsstundām, darba stundu palielinājumu līdz 50 stundām nedēļā valsts brīvdienu samazinājumu (no 13 uz 9 brīvdienām līdz 2019.gadam).

Saskaņā ar Darba kodeksu, iespējams noslēgt vairākus darba līguma veidus:

- pastāvīgs līgums;
- līgums uz noteiktu termiņu (uz 6 mēnešiem ar iespēju pagarināt, bet ne ilgāk par 3 gadiem);
- līgums par nepilnu darba dienu;
- līgums par neregulāru darbu;
- e-darba līgums;

Pirmajiem 3 līgumu veidiem obligāti jābūt noslēgtiem rakstiskā veidā, iekļaujot informāciju par darba devēju un darba ņēmēju, darba uzsākšanas datumu, darba vietu, darba laiku, pārbaudes laika ilgumu, kā arī veicamā darba apraksts.

Minimālais vecums darba uzsākšanai ir 16 gadi; sākot no 18 gadiem, persona var noslēgt darba līgumu bez prasības nobeigt skolu.

Pārbaudes laiks ir 15-30 dienas (noteikta termiņa līgumiem) un 90 – 240 dienas pastāvīgiem līgumiem.

Darba laiks nedrīkst pārsniegt 8 stundas dienā vai 40 stundas nedēļā. Virsstundu skaits tika palielināts līdz 150 stundām gadā.

Darbiniekiem ir tiesības uz 22 darba dienu ilgu apmaksātu atvaļinājumu papildus valsts svētku dienām.

Darba attiecības var pārtraukt gan pēc darba devēja, gan darba ņēmēja iniciatīvas. Darba devējs var atlaist pamatotu iemeslu dēļ (amatpārkāpuma, sliktas uzvedības dēļ vai uzņēmuma īpašuma bojājuma gadījumā) vai arī ekonomisku un strukturālu iemeslu gadījumā. Darba ņēmējam par savu aiziešanu jāpaziņo rakstiski vismaz 30 vai 60 dienas iepriekš (attiecīgi, ja darbinieks attiecīgi ir strādājis mazāk vai ilgāk par 2 gadiem).

Portugālē ir oficiāli noteikta minimālā alga. Uz 2013.gada 1.janvāri tā bija 565.83 EUR mēnesī.

Avoti:

<http://www.deloitte.com>

Doing business in Portugal – <http://www.rsmi.pt>

<http://www.expactica.com>

Uzņēmējdarbības formas

Visizplatītākās uzņēmējsabiedrības formas Portugālē ir:

- sabiedrība ar ierobežotu atbildību un
- akciju sabiedrība.

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SIA jeb "*Sociedade por quotas de responsabilidade limitada (LDA)*" var dibināt vismaz 2 akcionāri. Minimālais pamatkapitāls ir 5000 EUR. Akcionāri ir kopīgi atbildīgi par uzņēmuma saistībām sava ieguldījuma robežās (kā minimums katrs no dalībniekiem maksā 100 EUR par akciju).

Akciju sabiedrība

AS jeb "*Sociedade anonima de responsabilidade limitada (SA)*" minimālais partneru skaits – 5, kas var būt gan ārvalstnieki, gan nerezidenti. Minimālais pamatkapitāls ir 50 000 EUR. Dalībnieku atbildība ir atkarīga no viņu ieguldītā kapitāla apjoma.

Madeiras ofšora kompānijas un portugāļu holdinga kompānijas filiāles var dibināt arī viens akcionārs.

Partnerība

Partnerības jeb "*Sociedade em nome colectivo*" dalībniekiem ir neierobežota atbildība attiecībā uz uzņēmuma saistībām un kopīga atbildība attiecībā pret kreditoriem. Minimālais partneru skaits – 2.

Partnerības nosaukumā jāietver vismaz viena partnera vārds un vārds „Companhia” vai piemērots saīsinājuma vai jebkāds cits nosaukums, kas norāda uz citiem partneriem.

Komandītsabiedrība – partnerība ar ierobežotu atbildību

Komandītsabiedrība jeb "*Sociedade em comandita*" ir jauktas atbildības uzņēmums, jo tajā ir gan partneri ar ierobežotu atbildību (pasīvie partneri - *sleeping partners*), kuri iegulda kapitālu, un partneri ar neierobežotu atbildību (aktīvie partneri), kuri iegulda preces vai pakalpojumus un atbild par biznesa ikdienas vadību. Pasīvie partneri atbild sava ieguldījuma robežās. Aktīvie partneri ir kopīgi atbildīgi attiecībā pret kreditoriem.

Nosaukumā jāietver vismaz viena partnera vārds un vārds „em Comandita” vai „em Comandita por Accoes”.

Tāpat Portugālē pastāv iespējas dibināt:

- individuālo uzņēmumu – parasti tie ir mazie uzņēmumi, bez konkrētām prasībām uz minimālo pamatkapitālu;
- individuālo sabiedrību ar ierobežotu atbildību - nav atsevišķi nodalīts paša uzņēmēja un uzņēmuma īpašums; sākumkapitāls nedrīkst būt mazāks par 5000 EUR.
- ārzemju uzņēmuma filiāli;
- ārzemju uzņēmuma pārstāvniecību.

Uzņēmums ir jāreģistrē Nacionālajā Komercreģistrā, pēc tam izsniedzot reģistrācijas apliecību un sociālās apdrošināšanas numuru.

Reģistrācijas izmaksas vienas pieturas aģentūrā ir aptuveni 360 EUR vai 180 EUR (elektroniskā reģistrācija). Uzņēmējdarbības reģistrācijas procedūru kopējais ilgums – 5 dienas.

Avoti:

Doing business in Portugal – <http://www.rsmi.pt>

<http://www.eubusiness.com/europe/portugal/business>

Nodokļu sistēma

Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Šo nodokli maksā Portugāles rezidenti par visiem gūtajiem ienākumiem gan Portugālē, gan ārpus tās. Nerezidenta uzņēmumiem ir jāmaksā nodoklis tikai par tiem ieņēmumiem, kas gūti Portugālē.

UIN standarta likme ir 25%. Taču maksimālā iespējamā apvienotā nodokļa likme var sasniegt 29,5% - 31,5%, jo papildus šai likmei tiek piemēroti šādi papildus nodokļi:

- valsts noteikts nodoklis 3% par apliekamajiem ienākumiem 1 500 000 – 7 500 000 EURO robežās; nodoklis 5% - ienākumiem virs 7 500 000 EUR
- pašvaldības noteikts papildus nodoklis 1,5% apmērā.

Madeiras brīvās tirdzniecības zonā uzņēmumiem, kuri reģistrēti laika posmā no 01.01.2007 – 31.12.2013., no 2013.gada līdz 2020. gadam tiek piemērots 5% uzņēmuma ienākuma nodoklis.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokli iekasē no:

- rezidentiem (par visiem Portugālē un ārpus Portugāles gūtajiem ienākumiem);
- nerezidentiem (par ienākumiem, kuri gūti Portugālē).

Pastāv 6 ienākumu kategorijas: atalgojums, ienākumi no uzņēmējdarbības un profesionālās darbības, investīciju ienākumi, ienākumi no nekustamā īpašuma, pensijas, ienākumi no kapitāla.

IIN likmes ir progresīvas.

2012.gadā tika piemērotas šādas likmes:

Ar nodokli apliekamais ienākums (EUR)	Likme%
0 - 4 898	11,5
4 898 – 7 410	14
7 410 -18 375	24,50
18 375 – 42 259	35,50
42 259 – 61 244	38
61 244 – 66 045	41,50
66 045 – 153 300	43,50
Virs 153 300	46,50

Nekustamā īpašuma nodoklis

Īpašuma nodoklis tiek piemērots katru gadu atkarībā no katra indivīda īpašuma vērtības attiecīgajā pašvaldībā. Likmes ir progresīvas, sākot no 0,3% līdz 0,8%.

Pievienotās vērtības nodoklis

No PVN ir atbrīvoti eksporta pakalpojumi, darījumi ārpus Portugāles ar citām ES valstīm, lielākā daļa finansiālo, apdrošināšanas un banku darījumu.

	Kontinents	Madeira	Azoru salas
Vispārējā likme (iesk. elektrību un dabasgāzi)	23%	22%	16%
Vidējā likme (restorānu pakalpojumi, teātra un kino biļetes, degviela un eļļa, ko izmanto apkurei, trešo personu sniegtie mājāsaimniecības pakalpojumi (elektriķis, santehniķis, u.c.)	13%	12%	9%
Samazinātā likme (nepārstrādāta pārtika un nepārstrādāta iepakota pārtika, ūdens piegāde, medicīnas preces, grāmatas un laikraksti, pasažieru transports u.c.)	6%	5%	4%

Sociālās apdrošināšanas iemaksas

Darba devējs veic iemaksas 23,75% apmērā no darbinieka bruto algas, bet darba ņēmēja sociālās iemaksas ir 11%.

Avoti:

<http://www.deloitte.com>

Doing business in Portugal – <http://www.rsmi.pt>